

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Hjemløs. En Fortælling II

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 263. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt04-shoot-idm140467281292960/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

og sine Nærmeste, og derfor er det saa lidet. Den Lille har ikke anden Styrke.

— Otto kom først her, i den nye Omgang, til fuld Fornemmelse af, hvad han i de forløbne Maaneder havde udrettet med sig selv, hvilket Præg han havde givet sin Sjæl, hvorledes den gennem Øieblikket skimtede Evigheden og stræbte at holde fast paa sig selv. Mellem ham og Verden var ligesom et tyndt, fiint Slør, saa at de vel kunde tale sammen, men ikke hørte sammen. Men samtidig blev dog Verden alt mere og mere beskinnet, tindrede i sin egen Herligheds Glands, laa for ham som nyfødt, opdukket efter Syndfloden. Det var en ny Glæde over Tilværelsen, en ny Ungdom, hvis Jubel møisomt blev holdt i Tømme; snart veg den ganske for Villens Magt og fremkaldte ved selve sit Nederlag Melancholi, snart bebrejdede den ham, at der hang et Slør mellem hans Ord og Virkeligheden, og saa stredes ham med sig selv. Han skrev:

Mener jeg af Hjertet, at Retfærdighed er den Svages Styrke, og at han kan være tilfreds dermed? Ligger der ikke dybt i Sindet en sugende Længsel efter at være stærk, have Magt til at være uretfærdig? Saa skulde man tillige have Styrke til at være retfærdig. Det er Idealet! — Men hvis det er sandt, er der saa i Virkeligheden intet Ideal for den Svage? Maa han blot af Feighed eller Afmægnghed dulme sig selv med Tale om Retfærdighed? Der staaer jeg igjen .... O, jeg glemmer Ordene, de Castro anførte:

Denn wer Gefahr und Tod nicht scheut,
Ist Herr der Erde, Herr der Geister.

— Grevens forekommer mig som Personification af Besiddelse, »Familie« og Indflydelse. Jeg opfatter og føler ham som »en Mand af Vægt«. I hans Legeme er der ikke blot en Sjæl, men noget Mere: det levende Princip for en Mængde Huse, Gaarde, Legater, Anstalter, hvoraf andre Mennesker leve. Hver Tanke, han har, hver Beslutning, han tager, tynger i Vægtskaalen for Andre. Jeg er en Spiritus, sammenlignet med ham. Jeg har ikke Andet end en Sjæl og et Legeme, der behøver sex Fod Jord for at faae Ro. Jeg er, ret beset, en Proletar, der spiller i Lotteriet paa bestemt Udtræk: En Sjæl. Han har Pietet for Alt, hvad der er gammelt og traditionelt;

det overveier endog hans politiske eller personlige Fjendskaber. Det er, som om han føler sin Personlighed, ikke som enestaaende, men som Led af en Kjæde.

Maaskee er der Meget deri, maaskee en hemmelig Natursandhed. Naar man lægger Mærke til den nøie Forbindelse, som er mellem Forældre og Børn – selv hvor Stamtræet ikke videre paaagtes – den skjæbnesvangre Paavirkning af Blodet, som Ingen kan unddrage sig (saa at vi endog kunne føle to Naturer, den givne og den erhvervede, kjæmpe uden Udsigt til Afgjørelse), saa falder man let paa, at den personlige Udødelighed maaskee vil være at modificere til en Slags Slægt-Udødelighed: en lang Suite (Traad) af Forældre og Børn, ordnet paa os ufattelig Maade, hvorved Familielivet fortsættes. Man vil saa i den anden Verden være lænket til, indoptaget i, Fader og Barn – en uendelig Lyksalighed for dem, der have elsket og frembragt Afkom af høiere Art, en forfærdelig Ting for dem, der ikke have elsket eller sat slet Afkom i Verden, som de da maae optage i sig.

– – Imedens jeg gennemgaaer og udarbejder de Planer og Udkast, Greven har overgivet mig, vender mit Sind stadig tilbage til disse Tanker og især til Retfærdigheden, der gjør Verden saa skjønn, medens den selv er saa streng. Selv Elskov falder ind derunder. Vi ere sandsynligviis satte i Verden for at forædle os og frembringe ædlere Væsener. Naar Mand og Kvinde, idet de favnes, ere gennemtrængte af sand Kjærlighed, af Æmhed og Guds frygt, naar Sjælen, det Ideale, er levende i dem, saa ville de Atomer eller Moleculer, hvoraf deres Barn bestaaer, være gennemtrængte af denne Sjælelighed og blive et udmærket, elskeligt og begavet Væsen. Men hvilken Fortid baade i sjælelig og legemlig Henseende der hører hertil! Hvilken lykkelig, brav, sund Udvikling hos Manden, og hvilken sund, kraftig, elskelig Uskyldighed hos Kvinden! Hvilken passende Erfaring og Sorg de ogsaa maae have; thi Sorgen forædler. Sorgen er ikke noget Guddommeligt, men en Salve, der aabner Øinene for det. Alt dette vidste de Gamle; man kan see det af Tobias' Bøn i Brudekamret. – – O, en Brud! Men saa skulde man da selv være en ret Brudgom.

I det ene Udkast, Greven har givet mig, forekommer den